

Една од албанските пораки до Белград, Брисел и до Њујорк официјално гласи "доколку не добиеме независност, ќе почнеме да стануваме фрустрирани и побеснети, ќе дојде до пекол за Србите, другите неалбанци, но и за странците на Косово".

Една од најсмешните тези на дел од структурите во Брисел е дека Србија мора да избира меѓу ЕУ и Косово. Со тоа веќе ставот на Европејците е познат.

Западот не сака да слуша такви закани. Генералите во НАТО штабот во Брисел веднаш ги предупредија дека на Косово има 17.000 војници и дека ќе биде спречен секој нов обид за насилство и крвопролевање.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Наближува времето кога Обединетите нации, на ваков или на онаков начин, ќе мораат да донесат привидна конечна одлука за косовскиот статус. Нервозата ќе расте, ќе се вжештува атмосферата меѓу двете страни, Западот ќе се најде пред најсериозниот предизвик од новиот век. Компромис или преседан - е најчесто поставуваното прашање низ светските дипломатски кулоари. Една од албанските пораки до Белград, Брисел и до Њујорк официјално гласи "доколку не добиеме независност, ќе почнеме да стануваме фрустрирани и побеснети, ќе дојде до пекол за Србите, другите неалбанци, но и за странците на Косово". Дека тоа не е само заканивачка психоза од страна на екстремните албански елементи говори и статистиката според која само во последните шест месеци се изведени околу 60 напади врз косовските Срби. Неодамна Србија изгласа нов Устав, со кој на Косово му се даде широка автономија, што

ветот на Европа во која се бара условна независност на Косово е површна и по малку контрадикторна, бидејќи содржи слаба аргументација. Тој текст претставува предлог-резолуција на лордот Расел Џонсон, за која се очекува да се води бурна дебата, така што е неизвесно каков став на крај ќе заземе Советот во Стразбур. Во случај оваа Резолуција да биде прифатена, не би имала значаен придонес за идното решение - е ставот на Белград, но од друга страна, пак, ставот на Приштина е дека тоа ќе претставува првиот реален чекор за остварување на државноста. Без влијание ќе биде и декларацијата на Парламентарното собрание на ОБСЕ, во која се истакнува неопходноста за почитување на територијалниот интегритет и суверенитет на Србија. Клучните фактори од кои сепак суштински ќе зависи иднината на областа ќе бидат членовите на Контакт групата за Косово и Советот за безбедност на ОН.

ВАШИНГТОН ЈА МЕНУВА СТРАТЕГИЈАТА!?

во Приштина беше дочекано ладно и без многу реакции. Белградското решение го фрлија како тоалетна хартија по нужда. Последните седмици српските дипломати се растрчаа низ западните дипломатски ходници за да спасат нешто од она што може да се спаси. Го искористија генералното заседание на ООН за промоција на својот став околу идниот статус на протекторатот. Прашање е колку успеаја во тоа. Тоа што нема напредок во виенските преговори не е ништо ново и спектакуларно, не е никакво изненадување. Во Контакт групата сè уште не постои консензус особено по прашањето за независноста, што само по себе говори дека тоа решение не е приоритетно. Сè друго е само гласини без официјален карактер. Неодамна донесената Резолуција на Со-

ШТО ВСУШНОСТ ЗНАЧИ УСЛОВНАТА НЕЗАВИСНОСТ?

Самиот поим досега е непознат во меѓународното право и претставува празна формулација. Некои ја сметаат како облик на компромис меѓу Белград и Приштина. Косоварите треба за неколку години да ја почекаат целосната независност или да отстапат од идејата за Голема Албанија. Приврзаниците на оваа идеја ценат дека Косово условната независност ќе ја стекнува во фази, ако косовските Албанци почнат да ги почитуваат човековите права на малцинските заедници, пред сè, на Србите. Други ана-

ДЛАБОЧУВА

литичари сметаат дека таквата формулација претставува навреда за самите преговарачи и за поборниците за модерни стандарди на човековите права. Се наметнуваат прашања од типот - ако

лосно разурната, извозот е само 3 проценти споредено со увозот, што значи дека Косово нема што да понуди свое, живее само од донации и има најголем степен на невработеност во Европа. Ис-

краини не може да добие независност. На пример, кантоните во Швајцарија, покраините во Германија, сојузните држави во Америка, Хонг Конг и Тајван во Кина и многу други. Една од најсмешните тези на дел од структурите во Брисел е дека Србија мора да избира меѓу ЕУ и Косово. Со тоа веќе ставот на Европејците е познат. Тие прејудуваат самостојност. На ваквите алтернативи веднаш возвратија најпопуларните политички струи во Србија, радикалите, кои ќе речат дека Косово им е три пати помало од Европа. На тоа се надоврзуваат и анализите од типот дека Србија го изгубила Косово уште во 1999 година, дека човековите права ќе почнат да се почитуваат тогаш кога Покраината ќе се здобие со државност. Ова е досега нешто непознато во меѓународната практика. Тоа е исто како да се рече дека ќе почнеме да ги спроведуваме реформите тогаш кога ќе станеме членки на ЕУ, а не и пред тоа. Симптоматично е само зошто Западот тоа го прифаќа како решение.

Неодамна во Њујорк на српскиот претседател Борис Тадиќ му е понудено Србија да испрати свои војници во Ирак и во Авганистан. Тоа е условено со решавањето на статусот на Косово. На почетокот таа мисија ќе има симболичен карактер, но Вашингтон ќе инсистира на зголемувањето на одговорноста на српските војници со оглед на искуството кое тие го имаа за време на војните во Босна, во Хрватска и на Косово. Се очекува првиот контингент српски војници да замине за Авганистан во декември и ќе брои околу 700 мирници, кои ќе оперираат со американски хамери, минофрлачи и повеќецевни ракетни фрлачи. Тие српски сили би биле под американска команда, ќе се стационираат во областа Кандахар со задача да ги контролираат сообраќајниците во планинскиот масив Тора Бора. Оваа акција е клуч за опстанокот на Косово во рамките на Србија. Белград го прифатил планот.

НЕЗАВИСНОСТ ИЛИ СМРТ

Албанците не можат или не сакаат да ги почитуваат правата сега, под меѓународен мониторинг, зошто би ги почитувале тие права и слободи кога би живееле без присуство на западни дипломати. Или - ако Белград сега категорично е против независноста, зошто би ја прифатил по три или пет години? И во краен случај, вака како што се поставуваат работите, дали т.н. условна независност претставува трговија од најперверзен вид - човекови права за територија? Предупредувањата од Москва дека со евентуалната независност се создава опасен преседан за нови сецесионистички движења ширум светот, тие почнаа сериозно да се разгледуваат и во западните администрации. Теориски гледано, тоа ја разнишува положбата на меѓународното право.

товремено, клучните стандарди за соживот не се исполнуваат, а внатрешните политички компоненти под покровителство на меѓународната заедница се обидуваат на сите начини да прикажат вештачка слика на некаков прогрес.

Од друга гледна точка, Србија не направи ништо во последните години за да ја одбрани својата теза, зошто на Косово му треба само автономија. Белград не успеа да ја искористи Резолуцијата 1244 од Советот за безбедност,

МОДЕЛИ ЗА УРЕДУВАЊЕ НА ПОКРАИНИ

Од друг агол, треба да се согледа и моментната состојба на Косово од позицијата на неговата способност да биде држава. Прашањето е - дали Косово е одржливо како држава? Желби има многу, но... Неговата економија е це-

Русија се закани со вето во Советот за безбедност на ОН за било кој облик на косовска независност. Претседателот Путин остро се спротивстави на двојните стандарди и побара универзалност во пристапот. Сепак, евентуалното руско вето не значи многу. Тоа нема да го реши проблемот во полза на Србија, тоа ќе биде само еден облик на предупредување дека е направена некаква грешка. Тоа предупредување денес сериозно се разгледува во Вашингтон и во Париз. Да беше така лесно до денес на Косово пет пати ќе му даеа независност. Работите се менуваат.

Погрешни се тезите дека косовскиот случај е единствен од таков вид во светот и дека нема да создаде слични потези во други региони. Меѓународната практика познава најмалку дваесеттина модели на специјални статуси на покраините во светот, кои успешно се применуваат, но ниту една од тие по-

која гарантира целовитост на српската територија. Тезите дека Западот не се придржуваше кон таа Резолуција се точни, но истовремено освен вербализми од српските политичари, ништо друго конкретно не се направи. Во последно време официјалната белградска власт се обидува Босна и Македонија да

ги користи како полигони за притисок, земји кои би можеле да се дестабилизираат доколку Косово се отцепи од Србија. Има ли реални шанси да се дојде до реализација на едно такво песимистичко сценарио или само се врши заплашување за да се спаси нешто од она што веќе се губи? Од независноста на Косово постои реален страв во Русија, во Кина, во Шпанија и уште во многу други земји кои се соочуваат со сепаратизмот на малцинствата. Но, Косоварите се решени да го остварат својот сон по секоја цена. Тие јавно се заканија дека доколку на сцена стапи поинакво решение од независност, во тој случај екстремизмот ќе се врати во регионот. Некој им ветил независно Косово, тие само си го бараат својот дел од дилот во 1999 година. Речиси секој дипломатски и политички успех Албанците на Балканот го постигнаа со насилство, злосторства и крв. Тоа се случи на Косово, во Јужна Србија, се случи и во Македонија пред пет години. Очигледно Албанците не се подготвени на компромиси. Или сè или војна. Еден политички претставник во Приштина, Кољ Бериша, јавно извика: "Независност или смрт". Политиката им е слаба страна, не умеат да преговараат зашто ќе бидат катастрофално поразени. Поради тоа, прибегнуваат кон радикализам и воена разврска на проблемите. Тука се неприкосновени затоа што поддршката која потоа ќе ја добијат од западните дипломатски кругови не е мала. Доларите од шверцот со дрога, оружје и жени елегантно ги полнат џебовите на политичките олеснувачи од западниот свет. Тоа не е својствено за другите нации на Балканот. Но, зошто екстремните струи во Косово повторно се активираат? Зошто се закануваат со нови напади? Значи ли тоа дека тие не се сигурни во својата независност? Се плашат од нов развој на настаните? Агим Чеку, Фатмир Сејдуи и останатите водачи на Косоварите на крај ќе мораат да се согласат на тешки компромиси. Основната грешка кај нив е тоа што тие не ја подготвија својата нација на компромис со Србија. Тие го зборуваа само она што сакаа да го слушнат Албанците на Косово. А политиката е нешто сосема друго. Политиката е вештина на правење компромиси. Тие не успеаја да го научат токму тоа. Сега многу тешко ќе го соврладаат предизвикот кој стои пред нив. Она што како сигнал пристигна од Приштина е независност по секоја цена и дека ако тоа не се оствари ќе се отвори нова војна на тие подрачја во која нема да бидат поштедени ниту НАТО војни-

ците. Западот не сака да слуша такви закани, а со тоа да биде потценет и понижен. Генералите во НАТО штабот во Брисел веднаш ги предупредија дека на Косово има 17.000 војници и дека ќе биде спречен секој нов обид за насилство и крвопролевање. Последниве неколку седмици косовските власти добиваат инструкции од западни политички кругови како да ја подготват својата нација за она што следува. Чеку и неговата Влада ќе треба вешто да ги убедат косовските Албанци дека ќе мора да се согласат со тежок компромис, кој Западот

компромис, нешто меѓу суштинска автономија и условна независност. Од земјите во регионот поборници за независност се Албанија и Словенија. Бугарија и Романија се просрпски ориентирани, додека Македонија го промени ставот кој го имаше на почетокот против независноста и сега ќе се ориентира така како што ќе каже меѓународната заедница. Практично, Македонија е земја без свој став. Многу интересно е мислењето на синот на поранешниот претседател на Босна, Алија Изетбеговиќ, кој смета дека независноста на Косово не смее да

НАТО веќе има изготвено неколку варијанти кои би се примени во случај албанските екстремисти да преземат воени акции на Косово. Официјален Брисел ќе стори сè за да не се претвори НАТО мисијата од мирно во борбена. Затоа се избегнува поддршката за српскиот план за Косово. Тогаш кога Вашингтон ќе му се приближи на Белград, а ќе се оддалечи од Приштина, неизбежен е судир меѓу западната алијанса и фракциите на некогашната ОБК.

ќе го наметне набрзо. Тоа секако ќе бидат непријатни вести за Косоварите. Потребен е компромис - сè погласно порачуваат од западните метрополи.

ЛОБИ ГРУПИТЕ ВО ЖЕСТОК ДУЕЛ

Долго време преовладуваше мислењето дека Србија нема сојузници на меѓународната политичка сцена по прашањето за Косово. Но, последната година таа се освести и почна со нејзиното лобирање. Ако на почетокот не беа сигурни ниту во ставот на Русија и на Кина, сега ќе можат да се понадеваат и на благонаклонетоста на Грција и на Кипар, но и на Шпанија. Франција е за некој вид

се случи затоа што тоа ќе предизвика отцепување на Република Српска и автоматско распаѓање на Босна и Херцеговина како држава. Хрватска, пак, не сака многу да се меша во внатрешните работи на Србија и ќе остане настрана од случувањата. Со ваквиот распоред на ставовите на меѓународната политичка сцена Србија има простор за маневар. Се шпекулира и дека новиот Устав на Србија, во кој се спомнува Косово како нејзин составен дел, е дело на западната машинерија, која полека но сигурно ја менува својата балканска стратегија. Во светските метрополи се води жестока битка меѓу српското и албанското лоби. Албанското е позастапено, има поголеми резултати, но станува понервозно поради упорноста на српските активисти.